

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 04.10.2021

§ 392

Valtuustoaloite: Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvajeen korjaaminen sekä lisätalousarvio KV

3407/00.01.01.03/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetuksen palvelupäällikkö, Johanna Saastamoinen, p. 044 4163159

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:  
"Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi."

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 28.09.2021

§ 104

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Opetus- ja kasvatusjohtaja Kilponen Lassi

## Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen laaditun lausunnon mukaisesti, että lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvajeen korjaamista sekä matalan kynnyksen mielenterveyden tukea toteutetaan lausunnossa esille tuotujen toimien mukaisesti.

## Perusteluosa

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä 19.4.2021:

”Lahden kaupunki teki viime vuonna 38,7 miljoonan euron ylijäämän.

Samaan aikaan lasten ja nuorten kasvu vastualueeseen on kohdistunut säästöjä, jotka entisestään koronan ohella heikentävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä.

Me allekirjoittaneet esitämme, että kaupungin viime vuoden ylijäämällä korjataan erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointivajetta seuraavin toimenpitein:

- Konkreettiset toimenpiteet sisältävä oppimisvajeen korjausohjelma, jolla luodaan edellytykset korjata syntyneet vajeet oppimisessa koulupäivien aikana muun muassa jakotuntien, erityisopetuksen ja avustajaresurssia lisäämällä.

- Lasten- ja nuorten matalankynnyksen mielenterveyden tukea vahvistamalla kouluilla, varhaiskasvatuksessa ja yhteistyössä Päijät-Soten kanssa.

Toimenpiteiden edellyttämä lisätalousarvio vuodelle 2021 tuodaan pikaisesti valtuustoon, jotta korjaavat toimet saadaan käyntiin viimeistään syyslukukauden alkaessa. Meillä on ylijäämäisen vuoden jälkeen varaa varmistaa lasten ja nuorten selviäminen koronakriisistä. Lasten ja nuorten jaksamisen ja oppimisen turvaaminen on myös kaupungin tulevaisuuden

talouden kannalta kannattava investointi.”

#### Lausunto

Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin kivijalka. Opetuksella varmistetaan lapsille ja nuorille tasavertaiset mahdollisuudet oppia ja saada tukea opinpolun eri vaiheissa. Käynnissä oleva koronaepidemia on pitkittyttyään lisännyt koulutukselliseen tasa-arvoon liittyviä haasteita. Varhaiskasvatuksen ja koulun merkitys yhteisön keskuksena ja hyvinvoinnin edistäjänä kasvaa.

Lahden varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa on kehitetty päiväkotien ja koulujen toimintakulttuuria, tukitoimien toteutumista ja moniammatillista tukea yhteistyössä oppilashuollon ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän kanssa. Tavoitteena on päiväkotien ja koulujen vuorovaikutuskulttuurin kehittyminen ja toimintamallien vakiinnuttaminen osaksi lähipäiväkodeissa/-kouluissa toteutettuja tukitoimia. Tavoitteena on kaventaa toimintakulttuurisia eroja sekä asuinalueen väestöstä johtuvien erojen kaventamista toteuttamalla tukitoimia niitä tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen.

#### *Varhaiskasvatus*

Varhaiskasvatuslain mukaan lapsella on oikeus saada varhaiskasvatussuunnitelman mukaista varhaiskasvatusta sekä riittävää oppimisen ja kehityksen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Toimintavuoden 2021–2022 laadukkaan varhaiskasvatuksen mahdollistamiseksi on varmistettava, että kaikilla lapsilla on mahdollisuudet osallistua täysipainoisesti varhaiskasvatukseen ja että koronaepidemian heijastusvaikutukset lasten kehitykseen ja oppimiseen

sekä tuen järjestämiseen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Varhaiskasvatus on kehittänyt toimintaansa Tasa-arvo ja laadun kehittäminen -hankkeessa. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä saadun avustuksen turvin on palkattu tvt-koordinaattori, kaksi S2 opettajaa (maahanmuuttajien tukeminen suomi toisena kielenä oppimiseen) ja yhdeksän varhaiskasvatuksen sosionomia (sosionomien tilalla voi olla myös hoitajia, mikäli kelpoisia hakijoita ei ole ollut riittävästi). Kehittämistoiminta jatkuu vuoden 2021 loppuun saakka (liite).

Koronaepidemian aikana 269 lapselle on myönnetty maksuvapautus asiakasmaksusta johtuen karanteeniin asettamisesta. COVID19 - valtionavustuksen turvin on saatu palkattua resurssiopettajia sekä avustajia antamaan ohjausta ja tukea niille lapsille, joilla on havaittu oppimisvajetta (liite).

#### *Esi- ja perusopetus*

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Erityisesti vuosina 2021-2022 tavoitteena on varmistaa esiopetusta antavien päiväkotien ja perusopetuksessa peruskoulujen edellytykset tukea heikommassa asemassa olevien oppilaiden, vieraskielisten oppilaiden, erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden sekä maahanmuuttotustaisten oppilaiden oppimista. Lisäksi tuetaan niitä lapsia ja nuoria, joiden syrjäytymisen riskiä koronaepidemian pitkittyminen on erityisesti lisännyt ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja ja koulupudokkuutta. Kevään 2021 aikana Koronaepidemian hillitsemisestä johtuvia etäopetusjaksoja oli viikoilla 10-17, joiden aikana oppilaille kertyi poissaoloa lähiopetuksesta 13

046 jaksoa (luku sisältää kaikkien etäopetuksessa olleiden oppilaiden jaksot).

Lahden kaupunki on hakenut vuosille 2021 – 2022 Opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustuksia lasten ja nuorten oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen usean avustuksen kautta (liite). Saatu avustus on yhteensä 7 130 763 €. Avustuksella tuetaan pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä tukemalla opetuksen järjestäjiä toimintakulttuurin muutoksen, inklusion, oppimisen ja hyvinvoinnin, tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden, vuorovaikutuksen ja lähikouluperiaatteen vahvistamiseen sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Avustuksella paikataan myös oppimisvajetta, joka on syntynyt koronaepidemiasta aiheutuneiden etäopetusjaksojen ja karanteeniin asettamisten vuoksi. Avustus kohdentuu tukiopetukseen, osa-aikaiseen erityisopetukseen, oppilaanohjaukseen ja S2-opetukseen (suomi toisena kielenä opetus).

Lahden perusopetuksessa on kohdennettu tukitoimia myös kieli- ja kulttuuriryhmien koulunkäynnin tukemiseen ja kouluyhteisöön kotoutumiseen kulttuuritulkkitoiminnan avulla. Toiminta saatiin vakiinnutettua 1.6.2021 alkaen lisätalousarviossa 2021 kolmen kulttuuritulkin työtehtävän vakinaistamiseksi.

#### *Matalan kynnyksen tuki lasten ja nuorten mielenterveydelle*

Psykologi- ja kuraattoripalveluihin saatiin lisätalousarvioissa kahden psykologin vakanssi toisen asteen koulutukseen. Perusteluna tässä erityisesti oppivelvollisuuden laajeneminen, mutta myös koronan aiheuttamaan tuen tarpeen lisääntymiseen pystytään tällä tavoin paremmin vastaamaan. Asiakasmäärät ovat lisääntyneet psykologi- ja kuraattoripalveluissa selkeästi: viime lukuvuonna asiakkaita oli noin 500

enemmän kuin edellisenä lukuvuonna. Tehtävät täytetään syys-lokakuussa. Kesän aikana valmisteltiin myös hankehakemus opetus- ja kulttuuriministeriölle. Hankerahoitusta haetaan yhteensä 14 kuraattorin ja psykologin palkkaamiseen. Omarahoitusosuus on 30 %. Hanke liittyy valmistelussa olevaan lakimuutokseen, jonka myötä psykologi- ja kuraattoripalveluihin tulisi sitovat mitoitukset, kuraattoreiden osalta jo vuoden 2022 alussa. Lakivalmistelu on kesken, eikä ole tiedossa, mitkä sitovat mitoitukset lopulta tulevat olemaan.

Hyvinvointikuntayhtymässä on käynnistynyt alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut-yksikkö, joka on ollut toiminnassa vajaan vuoden. Erityisesti nuorten palveluissa on vaikea jonotilanne, mistä on keskusteltu hyvinvointikuntayhtymän johdon kanssa. Psykologi- ja kuraattoripalveluiden ja alaikäisten mielenterveyspalveluiden välille on luotu yhteistyörakenteet, jotta asiakasprosesseista tulisi mahdollisimman sujuvia ja jotta kaikkia apua tarvitsevia lapsia, nuoria ja perheitä pystyttäisiin auttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Tänä syksynä käynnistyy myös valmistelu psykologien ja kuraattoreiden siirtymisestä hyvinvointialueen organisaatioon vuoden 2023 alusta. Myös tässä valmistelussa tulee edelleen kehittää sujuvia palvelupolkuja ja yhteistyöprosesseja.

#### *Yhteenveto lausunnosta*

Lasten ja nuorten tukeminen on tärkeää hyvinvoinnin, oppimisen ja kehityksen edistämiseksi. Laadukas varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus muodostavat eheän opinpolun, jossa toteutuu yhdenvertaiset

mahdollisuudet oppia. Lahden kaupungissa lasten ja nuorten tukemista toteutetaan päiväkotien, koulujen oppilashuollon palveluissa. Psykologi- ja kuraattoripalveluiden ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän alaikäisten mielenterveyspalveluiden välille on luotu yhteistyörakenteet, jotta asiakasprosesseista tulisi mahdollisimman sujuvia ja jotta kaikkia apua tarvitsevia lapsia, nuoria ja perheitä pystyttäisiin auttamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lahden kaupunki on hakenut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustusta yhteensä 7 130 763 €. Avustuksella tuetaan pysyvien toimintamallien, rakenteiden ja käytänteiden kehittämistä sekä kohdennetaan suoraan tukitoimia oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Avustuksella paikataan myös oppimisvajetta, joka on syntynyt koronaepidemiasta aiheutuneiden etäopetusjaksojen ja karanteeniin asettamisten vuoksi.

## Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

## Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: Sivistyslautakunta, opetuksen palvelupäällikkö Johanna Saastamoinen